

Conceptnota voor nieuwe regelgeving

over een geïntegreerd internationaal
en Vlaams beleid om de natuur te beschermen en
de uitbraak van nieuwe dierziekten te voorkomen

van Mieke Schauvliege, Chris Steenwegen en Jeremie Vaneeckhout

1. Toenemende druk van mens op natuur
2. One Planet – One Health
3. De gezondheid van natuur en mens

1. Toenemende druk van mens op natuur
2. One Planet – One Health
3. De gezondheid van natuur en mens

De toenemende druk van de mens op de natuur

Een bedreiging van biodiversiteit en de terugslag voor de mens

- Leefgebieden wilde dieren krimpen
- Wilde dieren verlaten leefgebied
- Draggers van virussen

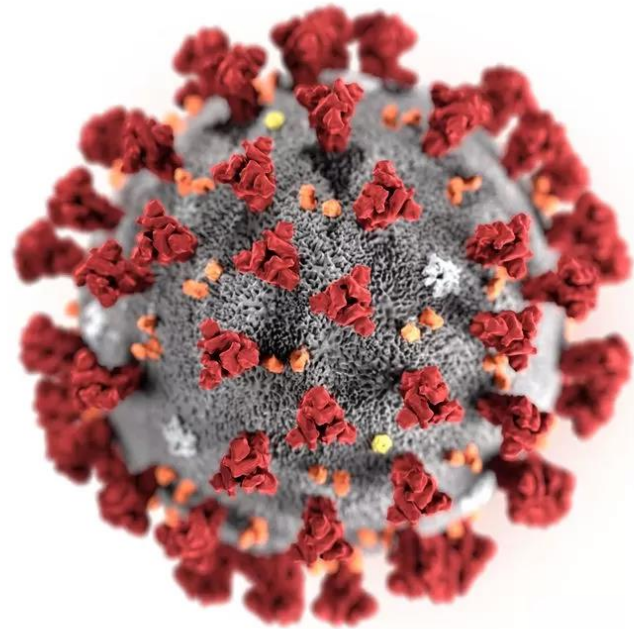
Verlies van habitats en handel in wilde dieren hoofdoorzaken van nieuwe **infectieziekten**



De toenemende druk van de mens op de natuur

Coronavirus (SARS-CoV-2)

- **Dierlijke oorsprong:**
vleermuizen en schubdieren
- Wilde dierenmarkt ('wet market')



De toenemende druk van de mens op de natuur

Zoönosen

- **Zoönosen** = Virussen, bacteriën, fungi of prionen overgedragen van dier op mens
 - Direct (Rabiës)
 - Via vectororganismen (muggen bij Malaria)



De toenemende druk van de mens op de natuur

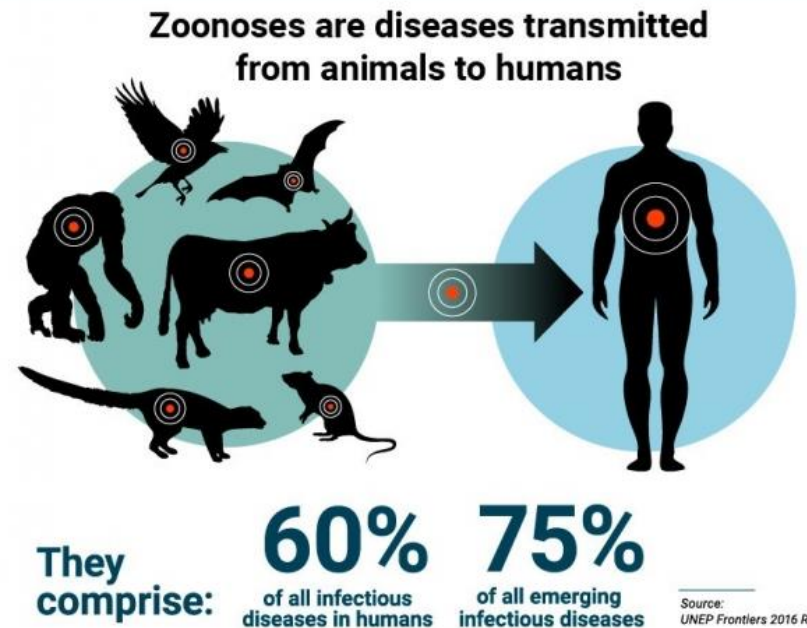
Zoönosen

- **Zoönosen** = Virussen, bacteriën, fungi of prionen overgedragen van dier op mens
 - Direct (Rabiës)
 - Via vectororganismen (muggen bij Malaria)

Zoönotische oorsprong

- **60%** infectieziekten
- **75%** nieuwe infectieziekten

What are zoonoses and how prevalent are they?



De toenemende druk van de mens op de natuur

Zoönosen: link met verdwijnende biodiversiteit

- **'Verdunningseffect':**
minder biodiversiteit geeft
hoger risico op zoönosen
 - Klimaatverandering
 - Ontbossing
 - Handel in wilde dieren
 - Intensieve veeteelt
 - Antibioticumresistentie



1. Toenemende druk van mens op natuur
- 2. One Planet – One Health**
3. Samenhang van de gezondheid van natuur en mens

One Planet – One Health

Definitie WGO

‘One Health’ is een benadering voor het ontwerpen en implementeren van programma’s, beleid, wetgeving en onderzoek waarbij verschillende sectoren samenwerken om betere resultaten voor de volksgezondheid te bereiken.

De ‘One Health’-aanpak is vooral interessant voor beleid rond **voedselveiligheid**, de **bestrijding van zoönosen** en het **bestrijden van antibioticaresistentie**.



One Planet – One Health

Een geïntegreerde benadering op gezondheid

- Gezondheid van **mensen**, natuurlijke **ecosystemen** en **dieren** geïntegreerd benaderen
- WGO, Europese Commissie, België
- Ook sociaal-culturele, geografische, economische factoren in rekening brengen



1. Toenemende druk van mens op natuur
2. One Planet – One Health
- 3. Samenhang van de gezondheid van natuur en mens**

Samenhang van de gezondheid van natuur en mens

Natuur in alle beleidsdomeinen

Vier prioritaire actiepunten One Planet – One Health:

1. versterking van natuur en **biodiversiteit**
2. betere monitoring van de risico's van dierziekten
3. aanpak van handel in wilde dieren
4. duurzame veehouderij.

Vier prioritaire actiepunten

1. De versterking van natuur en biodiversiteit

LivingPlanet Report (WWF)

- **50%** minder **bossen**
- **60%** minder **gewervelde dieren**



Convention on
Biological Diversity

COP 15 Biodiversiteit in Kunming (China)

- **Green Deal for Nature**
 - Doel: 30% van de aarde beschermen
 - Nu 10-15% land en 1,17% oceanen
- **? Afdwingbaar, solidair met Zuiden, financiering**

Vier prioritaire actiepunten

1. De versterking van natuur en biodiversiteit

- **Wat kan Vlaanderen doen?**

- (1) Engagement voor ambitieuze **doelen** op de top Kunming
- (2) Financiële **steun** Green Deal for Nature
- (3) **Dringende acties**
 - Uitsterven soorten met 30% verminderd tegen 2030
 - Aanwijzen hotspotregio's
 - Waarborgen behoud soortenrijkdom
 - Extra aandacht soorten met link volksgezondheid
 - One Health Solidarity Fund
- (4) **Stop geïmporteerde ontbossing**
- (5) Consequent natuur- en biodiversiteitsbeleid **in Vlaanderen** zelf

Vier prioritaire actiepunten

2. Een betere monitoring van de risico's van dierziekten

In plaats van bang te wachten op nieuwe uitbraken, moeten de internationale gemeenschap en ook alle landen apart zich organiseren op een maximale paraatheid voor zorg, op een zuiver wetenschappelijke basis.

- Versterking rol **Wereldgezondheidsorganisatie - WGO**
- **Internationale solidariteit**: volksgezondheid wereldwijd
- Intensievere monitoring risicozones → **internationale samenwerking** vereist

Vier prioritaire actiepunten

2. Een betere monitoring van de risico's van dierziekten

- **Wat kan Vlaanderen doen?**
 - (1) **Bijdrage topdeskundigen**
 - Sciensano, Instituut voor Tropische Geneeskunde, ..
 - (2) Nauwgezette **follow-up** infectiehaarden in eigen land
 - (3) **Geïntegreerd beleid dierplaagpreventie**
 - nu versnipperd: VMM, ANB, dep L&V
 - Nederlands voorbeeld: Kennis- en Adviescentrum Dierplagen (KAD)

Vier prioritaire actiepunten

3. de aanpak van de handel in (wilde) dieren

- Verbod verkoop van bepaalde soorten (zoals schubdieren)
→ onvoldoende garanties + tijdelijk verbod
- Reglementering en afbouw wildedierenmarkten
- Handel in wilde dieren inperken (CITES-verdrag)
- Aanpak van bushmeat in België

Vier prioritaire actiepunten

3. de aanpak van de handel in (wilde) dieren

- **Wat kan Vlaanderen doen?**
 - (1) **Voorwaarden scheppen** tot afbouw
 - samenwerking federale diensten + extra sensibilisering + prioriteit in ontwikkelingssamenwerking
 - (2) **afbouw plezierjacht**
 - (3) strikte **controle op vlees van vrij wild**
 - Ism FAVV: opleiding jagers, controle door dierenartsen in WBE's, verbod op levering jager rechtstreeks aan consument, aanscherping controles trichinella,
 - (4) dierenmarkten, **afbouw veemarkten**
 - (5) op LT: verbod langeafstandstransporten dieren
 - (6) minder vleesconsumptie + bewustmaking plantaardig

Vier prioritaire actiepunten

4. de keuze voor een duurzame veehouderij

- Rapport RIVM: **verband tussen dierziekten en schaalvergroting veehouderij**
- Problematisch antibioticagebruik
- Rapport GGD: **Minimumafstand** tussen een veehouderij en woonbebouwing wenselijk vanuit gezondheidsperspectief
- **Nederland**: wet Dieren aantallen, wet Veedichte gebieden



Vier prioritaire actiepunten

4. de keuze voor een duurzame veehouderij

- **Wat kan Vlaanderen doen?**
 - (1) **Pact Duurzame Veehouderij:**
 - Grens aantal dieren/hectare/regio
 - Uitbreidingsstop
 - Zachte sanering
 - Afstandsnorm
 - Meer ruimte voor dieren
 - Vlaams onderzoek gezondheidseffecten
 - (2) **Preventieve vaccinatie** (indien mogelijk)

Beleidsacties Vlaamse Regering

Samengevat

- (1) natuur en biodiversiteit – internationaal
 - o.a. politieke agenda, rol WGO
- (2) natuur en biodiversiteit – Vlaams
 - o.a. instandhoudingsdoelstellingen
- (3) beter monitoren van risico's op dierziekten
 - o.a. geïntegreerd beleid dierplagen
- (4) aanpak handel in (wilde) dieren
 - o.a. sensibiliseren over risico's
- (5) keuze voor duurzame veehouderij
 - o.a. aantal dieren verminderen